

Szerkesztési Iroda:
Csik-Szereda
Györgyjakab Márton
könyvkereskedése
birtok
a lap szellemi részét illető
közlemények,
előfizetés pénzek és hirdetések kifizetése.

CSIKI LAPOK

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI HETI LAP.

MEGJELENIK MINDEN SZERDÁN.

Előfizetési ár:
Egész évre 4 frt.
(Külföldre) 6 frt.
Félévre 2 frt.
Negyedévre 1 frt.
Hirdetési díjak
a legolcsóbban számítottak
Bélyegdíjért külön minden
beiktatásnál 30 kr.
Nyitlertéri cikkek
soronként 10 kr-ért közöl-
tetnek.

Felelős szerkesztő: **Dr. Bocskor Béla,**

Kiadó tulajdonos: **Györgyjakab Márton.**

FŐMUNKATÁRSÁK: **Hochschild Lajos** Gyergyóban.

Vitos Mózes a központban.

Embery Arpád Udvarhelymegyében.

Sötét kép az alispáni jelentésben.

Megyei törvényhatóságunk bizottságának október hó 27-én tartott közgyűlésében megyénk derék alispánja, ki sáskaszemmel szokta megfigyelni megyei életünk minden ágazatát, állapotunkról beható ismeretre valló részletes jelentést tett. A jelentésnek sok az érdeme; de legfőbb érdeme az őszinteség; a hol hiány van, leplezetlenül, őszinte szavakkal megmondja. A jelentés szembetűnővé teszi, hogy minden téren sok még a tenni valónk, mert rózsás állapotokat nem igen találunk. De a mi leginkább gondolkozóba ejtethet bennünket, az a jelentésnek azon pontja, melyben népnevelésünk állapotáról számol be.

Minden község, megye, sőt az állam életének tükröze a népnevelés, s az alispán ur jelentése szerint megyénk e tükrén folt van, mert azt jelenti, hogy népnevelésünk ügye stagnál, sőt a visszaesésnek kétségtelen jeleit konstatálja.

A népnevelés terén már maga a stagnálás elmaradás, a visszaesés pedig komoly veszélyt rejt magában. Mit mondjunk a jövőről, ha népiskoláink melyeknek jövőnkét biztosítani kell, évről-évre gyengülnek.

E bajnak szemébe kell néznünk s legyőznünk, különben soha el nem érjük azon legfőbb célt, hogy népünk is művelt legyen, mint a nyugatnak sokféle népe, nemzete.

Az alispáni jelentés tehát őszintén beismeri, hogy népoktatási törvényünk szabályai megyénkben nem egészen, talán csak félig-meddig vannak végrehajtva. A módosabb községeket kivéve az állapot csakugyan ilyen. Azt is megjelöli, hogy e baj legfőbb, sőt egyedüli oka a vagyonosodás hanyatlása, vagyis a szegénység.

Népünkél tanulni- s tudnivalóbb nincsen e világon. Azonban a ki viszonyainkat ismeri, tudni fogja, hogy az utóbbi években úgy a legtöbb község, mint a lakosság nagy része rohanosan szegényedik. Nagy a teher, melyet népünk visel. Jövedelmi forrása legtöbbnyire földje szűk termése, ipar és kereskedelem nélkül. A szülők alig tudják a kenyeret megkeresni s a jövedelemből taníttatásra juttatni nem tudnak. A szegény ember örvend, ha kenyeret adhat, de már arra nem jut, hogy gyermekét tetőtől-talpig felöltöztesse, tanszerket vegyen neki s iskolába küldje.

A községek és lakosok vagyontalansága magával rántja az iskolát is, ilyen helyen a tankötelezettség törvénye csak írott malasztának marad, az iskola nincs felszerelve s a tanító nincs rendesen fizetve.

Es a baj sokkal súlyosabb, mint a milyennek első tekintetre látszik. Mert következménye nem csak a tudatlanság, hanem a bűn is. A büntények statisztikájából régen kidomborodott már az igazság, hogy a nyomor tudatlanság és bűn hű szövetségesei egymásnak a társadalmi rend békje ellen naponként megújuló és folyvást tartó háboruban.

De hát honnan várjunk segítséget? A baj orvoslását az államtól várni annyi, mint János pap országa után esengeni.

Végre is oda kell jutnunk, hogy a baj társadalmunk és megyénk baja s ebből az következik, hogy ezeknek kell azt orvosolniok.

Iskola és tanító minden községünkben van, még a legszegényebbekben is. A baj csak az, hogy a gyermekek ruha és tanszerek hiányában nem járhatnak rendesen az iskolába.

Az is igaz, hogy minden községben

vannak jobb módú emberek is s akad egy-két lelkes ember is. Álljanak ez utóbbiak össze, gyűtögesenek össze a jobb moduktól egy kis gabonát alapítsanak magtárt; ebből idővel sok tankönyvet, tanszert vehetnek a szegény gyermekeknek, sőt még iskolai felszerelésre is jut valami. A jobb móduktól kapnak még elviseltféle ruhadarabokat is s a faluban akad olyan, ki ebből a kis nebulóknak ruhát tud csinálni. Sok szépet lehet alkotni, csak akarni kell!

A nagyon szegény községek felé a megye is kitérhet segítségét nyújtó jobb-ját. Nem cselekednék a törvényhatóság a nevelési-alap rendeltetésére, ha az arra szorult községeknek évenként 1—200 frtot adna oly célból, hogy ezen összeg a társadalmi uton begyűlt adományhoz csatoltatván, a beszerzendő tanszerek s tanszerek felszerelésére fordíttassék.

Végre is a haladás nem az, hogy egy-két pályatávesztett fiatal embert taníttasson a megye, ha nem az, hogy a népoktatás a lehető legtökéletesebb legyen.

Igaza van az alispáni jelentésnek, hogy a magassabb iskolákba járó tanulóknak pazarul osztogatja az ösztöndíjakat és segélyeket. Számítalan esetet tudunk, hogy vagyonos emberek fia 2—300 frtot élveztek és élveznek, kik ezen ösztöndíjt szivar-pénzre tekintik. Hány szegény gyermek részére lehetne ebből tankönyvet és tanszert vásárolni!

Amnyi igaz, hogy oly nevelési alappal, minő megyénknek van, kitűnő népoktatást lehetne teremteni s még a magasabb ösztöndíjakra is jutna, csak bőlebb belátással, nagyobb igazsággal s praktikusabb szellemben kellene eljárni. Nem kellene egyéb, csak azt elvet kellene a törvényhatóságnak kimondania, hogy szivarra, színházra

A „CSIKI LAPOK” TÁRCZÁJA.

A g a t h a.

(Beszély)

Irtá: **MOLNÁR ÁKOS.**

(Folytatása és vége.)

Imre felhasználta az időt már megérkezése első napjaiban is, — útazásaiban egy külföldi nagy irodalmi-társaságnak lett tagja, melyhez ígéret kötő, egy általános művelődést előmozdító nagy mű elkészítése által.

Hozzáfogott tehát a nagy munkához s nemzetének a magyar föld ismertetésének bekezdésével e lelkes inspiráció hatása alatt éjjel-nappal irt szorgalmasan. Ki sem mozdult a nagy fehér házból, a min a nagyasszony eleget is aggódott magában s szinte megőrült, mikor a jegyző ur ígéretéhez képest egy reggelen beállított vagy hatodmagával. Gondolta a nagyasszony, hogy most ezek csak majd kihozzák egy kicsit az íróasztal mellől! De bizony nem lett annak sem semmi eredménye, mert Imre igen szépen megköszönte a beléje helyezett bizalmat, de a képviselőjelöltséget el nem fogadja, — mondá — mert nem akarja kitenni a község és egyáltalán a kerület békés nyugalomát a pártoskodás ádáz tanyájává s nem akarja a földes uraság haragját a szegény népre zudítani. Válasszák meg csak szépen vagy hát hagyják megválasztatni a másik párt jelöltjét képviselőnek; az nagy ur s több jót tehet majd a népnek, mint ő szegény ember. Ő még csak rontana

a sorsukon, mert ő bizony olyanokat mondana ott az országházban azoknak a nagy uraknak, hogy azok után a megtorlást csak a szegény nép érezné még súlyosabban. Nem fogadhatja tehát el a kerület jobb érdeke szempontjából sem a jelöltséget.

Ebből aztán értett is meg nem is a küldöttség, eleget, de azt még sem érthették meg, hogy egy ember úgy lelicizálja magát, hogy elkezdje bizonyítani, hogy miért s miért nem alkalmas ő saját maga arra, a mire pedig minél jobban tagadta, annál alkalmasabbnak látszott? A jegyző ur még elő sem állhatott a szépen kikanyarított beszédjével, mikor a fiatal puskaporos magazin már előre kijelentette, hogy ő el nem fogadja, a mire kéri, aztán meg éppen úgy pattogott, hogy meg sem lehetett kísérelni újból felkéréssel!

Kedvetlenül távozott a küldöttség az öreg Magyaryné házából s a nagyasszony a kapuajtóig kísérvé őket, hátul ment, a jegyző urral, fontos diskurszusba merülve: a jegyző ur meglepettnek látszott, a nagyasszony pedig kezével úgy tett, mintha erősítgetne valamit s végre mikor elváltak, a jegyző ur annyit mondott, hangosan: „mindent mindent megpróbálunk, aztán meg látjuk mi lesz!”

A jegyző ur pedig nem a faluhoz vezető ösvényre fordult, hanem a kastély felé vette útját. Útközben egyre azt hajtogatta: „mindent meg kell próbálni,” meg kell próbálni! Monológjai közé nagy zaj vegyült s előrenézve azt vette észre, hogy egy óriási emberáradat jön vele szembe. Gyorsan közelednek, elől a szomszéd falu bírja, az ispán és a rektor. Oda érve, elpanaszolják

hogy a kas télyban jártak tisztelni a... György gróf ő méltóságánál, a képviselőjüknel, de bizony ott hiába kopogtattak, mert ott a kulcsáron kívül mást nem találtak. A gróf ur nagy beteg lett s elvitték Taliánországba így hát most ők jelölt nélkül állanak.

A jegyző ur meghallgatta ez értelmes szavakat s a füle tövét megvakargatva, csak annyit mondott:

— Nagy baj, nagy baj, nagy baj biz az! De hát hiszen lehetne azon segíteni s erre a bírót, az ispánt, meg a kántort félrehuzva a többiektől, elmondta, hogy ő is éppen most járt volna abban az ügyben, de hát így és úgy — ez és ez a nagy hibája lenne ennek a dolognak, de ha a bíró uramék is így gondolnák, akkor hát izé

Be sem fejezhető a jegyző ur, már akkor a bíró ur hátrafordult a néphez s értelmes szavakkal értésükre adta, hogy miután a földes uraság — a ki tehetett volna sokat a népért — megbetegedett s így fel sem léptethető, — s minthogy van ám a kerületnek egy olyan embere a ki tudja, érzi jól a nép baját s azt meg is tudja oltalmazni majd. Ez az ember egy független ellenzéki férfi, azért válasszák meg őt képviselőnek. Éljen Magyar Imre képviselőnk! Ezer torok éljenkiáltásában veszték el az utolsó szavak s az egész ellentábor Magyar elttetésével vonult a nagy cseres ház elé.

Megtelt a ház nagy ulvara a környék választó polgáraival, még a nagy jegegyefák ágai is ember

